

Číslo: 8043/2021-2022

SPRÁVA

o výsledkoch školskej inšpekcie

vykonanej v dňoch **04. 03 2022** a od **07. 03. 2022** do **08. 03. 2022**

Názov kontrolovaného subjektu	
Základná škola s vyučovacím jazykom maďarským Alapiskola, - Školská 4, Streda nad Bodrogom	
Zriaďovateľ	Obec Streda nad Bodrogom

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

Mgr. Henrieta Bányácsi, riaditeľka školy

Mgr. Mária Tokár Rác, zástupkyňa riaditeľky školy

V súlade s poverením na **tematickú** inšpekciu č. 8043/2021-2022 zo dňa 01. 03. 2022 **inšpekciu vykonali:**

Mgr. Eva Zaputilová, školská inšpektorka, ŠIC Košice

PaedDr. Janka Hurayová, školská inšpektorka, ŠIC Košice

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKČIE

Stav a úroveň vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Kontrolovaným subjektom bola štátna plnoorganizovaná základná škola s vyučovacím jazykom maďarským. Vzdelávala 144 žiakov (z nich 54 v 4 triedach primárneho vzdelávania a 90 žiakov v 5 triedach nižšieho stredného vzdelávania). V školskom roku 2021/2022 bolo evidovaných 7 žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ), 15 z marginalizovanej rómskej komunity (MRK), žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia nevzdelávali. V predošlom školskom roku sa dištančného vzdelávania nezúčastňovali 3 žiaci, všetci boli z MRK (žiaden z nich nebol so ZZ). Na konci školského roka 2020/2021 z predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra (SJS) nepospeli 2 žiaci nižšieho stredného vzdelávania, ktorí úspešne vykonali komisionálnu skúšku zo SJS.

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Modifikácia školského vzdelávacieho programu (ŠkVP)

V školskom roku 2021/2022 kontrolovaný subjekt pri výchove a vzdelávaní žiakov postupoval podľa ŠkVP vypracovaného v súlade so štátnym vzdelávacím programom (ŠVP) pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie. V ročníkoch primárneho vzdelávania škola postupovala pri vzdelávaní v súlade s **rámčovým učebným plánom** (RUP) ŠVP, disponibilné hodiny na posilnenie vyučovania SJS nevyužila. V ročníkoch nižšieho stredného vzdelávania

posilňovala vyučovanie SJSL v 7. ročníku 1 disponibilnou hodinou od školského roku 2019/2020. Kontrola rozvrhu hodín jednotlivých tried preukázala systematické každodenné vyučovanie kontrolovaného predmetu. V zmysle poznámok k rámcovému učebnému plánu (RUP) v SJSL škola zabezpečila delenie tried na skupiny iba v 1 triede¹. V 2 triedach v nižšom strednom vzdelávaní² sa vyučovanie SJSL realizovalo v triedach s vyšším počtom žiakov ako 17. Škola v školskom roku 2021/2022 v predmete SJSL postupovala podľa nezmenených **učebných osnov**. Učebnými osnovami predmetu SJSL pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie boli vzdelávacie štandardy ŠVP, disponibilná hodina v 7. ročníku bola využitá na posilnenie výkonového štandardu. Na zasadnutí pedagogickej rady dňa 01. 07. 2021 pedagogickí zamestnanci konštatovali splnenie učebných osnov v SJSL, možnosť slovného **hodnotenia** v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní v školskom roku 2021/2022 neuplatnili. Z rozhovorov s vyučujúcimi vyplynulo, že počas distančného vzdelávania a v adaptačnom období po návrate k prezenčnému vyučovaniu postupovali podľa usmernení ministerstva školstva a častejšie uplatňovali formatívne hodnotenie. Podľa vyjadrenia riaditeľky školy počas dištančného vzdelávania žiakom zabezpečili pravidelné vzdelávanie a zakúpili pre ich potreby tablety. Žiaci, ktorí sa na vyučovanie nemohli pripojiť online, sa vzdelávali v škole v skupinách 5+1. Po návrate k prezenčnému vzdelávaniu škola vytvorila pre žiakov podmienky na vzdelávanie aj prostredníctvom projektov.³

Personálne podmienky

Odbornosť vyučovania predmetu SJSL bola v škole celkovo zabezpečená na 100 % (1. stupeň 100 %, 2. stupeň 100 %).

Vyučovanie SJSL v **primárnom vzdelávaní** zabezpečovali 4 vyučujúci, ktorí spĺňali kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky na výkon pedagogickej činnosti učiteľa základnej školy na vyučovanie SJSL v primárnom vzdelávaní. **V nižšom strednom vzdelávaní** predmet SJSL vyučovali 2 učiteľky spĺňajúce kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky na vyučovanie predmetu SJSL.

Využívanie učebníc

Na vyučovanie jednotlivých predmetov v ročníkoch **primárneho vzdelávania** škola zabezpečila všetky učebnice schválené MŠVVaŠ SR podľa zaslanej ponuky. Alternatívne alebo iné učebnice žiaci nemali. V ročníkoch **nižšieho stredného vzdelávania** škola zabezpečila žiakom učebnice schválené MŠVVaŠ SR na vyučovanie jednotlivých predmetov. V rozhovore riaditeľka školy uviedla, že pri zabezpečovaní dostatočného množstva učebníc pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie škola nezaznamenala žiadne problémy.

Zistenia z priameho pozorovania vyučovacieho procesu

Priebeh výchovno-vzdelávacieho procesu bol sledovaný v predmete slovenský jazyk a slovenská literatúra na 18 vyučovacích hodinách (z toho 8 na 1. stupni, 10 na 2. stupni).

Primárne vzdelávanie

Učenie sa žiaka

Ovládanie **komunikačných zručností** bolo u žiakov vhodne podporované memorovaním textov piesní, básní a rečňovaniék. Bežné pokyny učiteľov viac ako polovica žiakov chápala, rozumela ich súvislému prejavu, na otázky odpovedala použitím osvojenej základnej slovnej

¹ v 8. ročníku;

² v 5. a 6. ročníku pri počte 21 žiakov v triede;

³ v mesiaci apríl Spolu múdrejší (24 žiakov) a v auguste Letná škola (15 žiakov primárneho vzdelávania, 25 žiakov nižšieho stredného vzdelávania);

zásoby najmä s chybami v spisovnej výslovnosti a správnej artikulácii. Len tretina žiakov pri nácviku ústneho prejavu formou modelových viet dokázala samostatne obmieňať a rozvíjať slovnú zásobu. Tvorbu dialógov nemali osvojenú. Viac ako polovica žiakov preukázala zručnosť pochopenia **počutého textu** tým, že porozumela jednoduchým otázkam učiteľa k obsahu textu. Slabým miestom boli odpovede žiakov, nakoľko na jednoduché otázky zadávané učiteľmi týkajúce sa obsahu textu, dokázala odpovedať samostatne iba tretina z nich. Taktiež aj osvojené zručnosti v **čítaní s porozumením** preukázala len rovnaká časť žiakov. Tí vyhľadali a určili kľúčové slová a na základe pomocných otázok reprodukovali text. Iba ojedinele vedeli sformulovať základnú myšlienku prečítaného textu. Samostatne tvoriť otázky, či vyjadriť vlastný postoj a skúsenosť k preberanej téme nedokázali. Len na tretine hodín dokázali primerane aplikovať základné pravidlá slovenského pravopisu v **písomnom prejave** v písankách, na tabuliach a v pracovných listoch.

Vyučovanie učiteľom

Komunikačné zručnosti žiakov zväčša učitelia podporovali pravidelným zaraďovaním recitácie básní, spievania piesní, opakovaním a utvrdzovaním osvojeného učiva, či kladením jasne formulovaných otázok v rámci rôznych komunikačných tém. Občasné upozorňovanie žiakov na správnu výslovnosť a sporadické vedenie žiakov k písaniu textov do zošitov a na tabuľu nepodporovalo osvojenie jazykového učiva na požadovanej úrovni. Slabou stránkou podpory bola tvorba krátkych súvislých prejavov a v minimálnej miere aj zaraďovanie fonetických a uvoľňovacích cvičení zameraných hlavne na dýchanie a artikuláciu. **Čitateľskú gramotnosť** podporovali na viac ako polovici hodín. Zväčša využili motivačný rozhovor, o počtom texte kládli zisťovacie otázky zamerané na osvojenie si novej slovnej zásoby. Sumarizovanie obsahu textu robili prevažne sami vyučujúci. Hrové rečové činnosti (situačné hry, rolové hry a diskusie), dramatizáciu použili sporadicky vo veľmi malom rozsahu. Vyjadrenie vlastných postojov a skúseností, či zaradenie čítania s predpovedaním deja, u žiakov nepodporovali. V edukačnom procese z odporúčaných **textových zdrojov** využívali hlavne učebnice, pracovné zošity a vhodné ilustrácie. Zvukové nahrávky počúvali len na polovici hodín prostredníctvom interaktívnej tabule, na zväčšenie textu použili vizualizér. Metodické listy vypracované Štátnym pedagogickým ústavom (ŠPÚ) neuplatňovali. Výrazne slabou stránkou vyučovania bolo aplikovanie **kompensačných opatrení**, ktoré bolo využité iba formou individuálneho prístupu. Diferenciácia úloh a zadaní podľa špecifických potrieb a možností žiaka, či uplatňovanie predĺženého výkladu alebo posilnenie sociálneho učenia nebolo uplatnené. Uprednostňovaním priamej (direktnej) a audiolingválnej **metódy** s používaním materinského jazyka obmedzili možnosť aplikovania komunikatívnej metódy a rozvoj komunikačných zručností žiakov a tvorivosti. Na redukovanie zábran u žiakov využívali fyzický pohyb ako reakciu na verbálny podnet (metóda odpovede celým telom), či gramaticko-prekladovú metódu. Audiovizálna metóda, didaktické hry v slovenskom jazyku alebo situačná metóda boli do edukačného procesu zaradené v menšej miere.

Nižšie stredné vzdelávanie

Učenie sa žiaka

Osvojené vedomosti a zručnosti v sledovaných oblastiach **komunikačných kompetencií** preukázala menej ako polovica žiakov (viď graf 1). Aj keď časť žiakov chápala bežné pokyny a príkazy vyučujúcich a rozumela súvislému prejavu žiakov, väčšina nedokázala jednoducho, pomocou krátkych viet komunikovať v bežných komunikačných situáciách. V rámci komunikačných tém nevedeli uplatniť slovnú zásobu, správne vysloviť odlišné spoluhlásky, samohlásky a dvojhlásky. Formulovať rozvité vety so správnym slovosledom bez maďarského

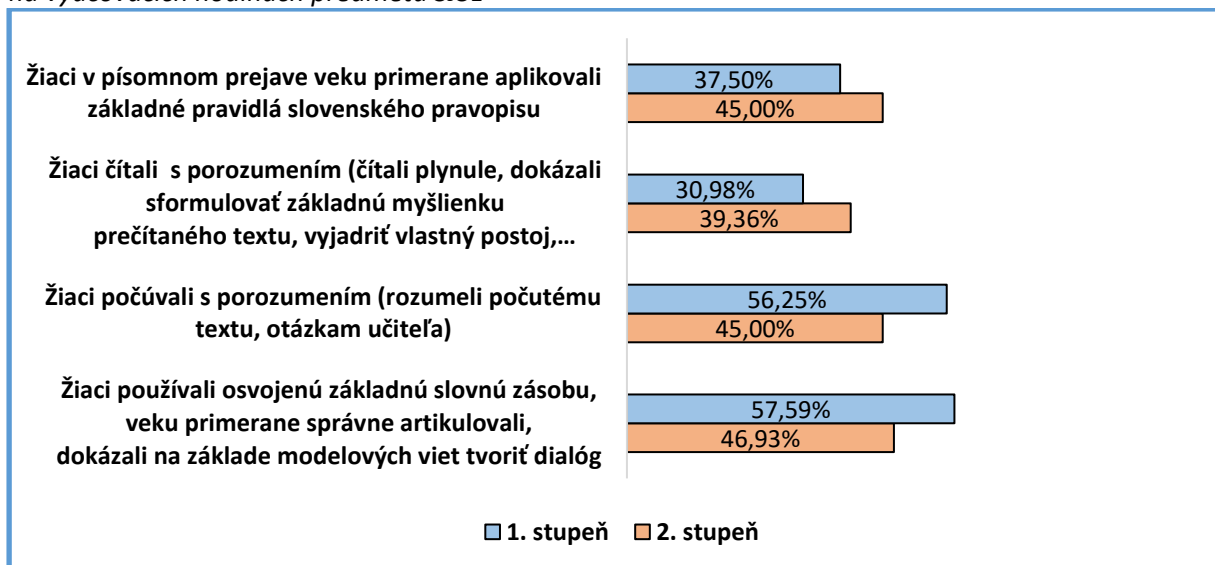
akcentu prejavilo iba niekoľko jedincov. V minimálnej miere používali modelové vety a na ich základe nedokázali tvoriť dialóg. Nepreukázali ovládanie piesní, riekaniek, či kratších básní. V oblasti **počúvania s porozumením** v rámci komunikačných tém žiaci zväčša počúvali texty v podaní vyučujúceho, avšak počutému textu rozumela iba tretina. Na jednoduché otázky učiteľa k obsahu textu vedela odpovedať iba polovica žiakov, ktorá danému obsahu rozumela. Najnižšiu úroveň zo 4 základných foriem rečovej činnosti žiaci preukázali v **čítaní s porozumením**. Ani žiaci vyšších ročníkov nedokázali výrazne čítať nahlas veku primerané texty so správnou intonáciou, výslovnosťou s dodržiavaním správneho dýchania. Väčšina z nich neuplatňovala primeranú silu hlasu a správnu melódiu. Kľúčové slová a základné informácie z prečítaného aj počutého textu dokázala vyhľadať menej ako polovica žiakov, aj to len s pomocou učiteľa. Väčšina žiakov sa nevedela orientovať v jednoduchých veku primeraných literárnych textoch v slovenskom jazyku. Len tretina z nich dokázala sformulovať základnú myšlienku prečítaného textu a na základe pomocných otázok ho reprodukovať. Na vyjadrenie vlastného názoru, skúsenosti žiaci dostali príležitosť na viacerých hodinách, no dokázala to len štvrtina z nich. Na tvorenie jednoduchých otázok k obsahu textu žiaci nedostali príležitosť. Aplikáciu základných pravidiel slovenského pravopisu v **písomnom prejave** mala osvojenú menej ako polovica žiakov. Najčastejšie nenapísali správne *i/y* a *í/ý* po obojakých spoluhláskach a v ohýbacích príponách podstatných a prídavných mien. Problémy mali aj v písaní slabík *de, te, ne, le, di ni, ni, li*, či v zaznamenávaní mäkkých spoluhlások.

Vyučovanie učiteľom

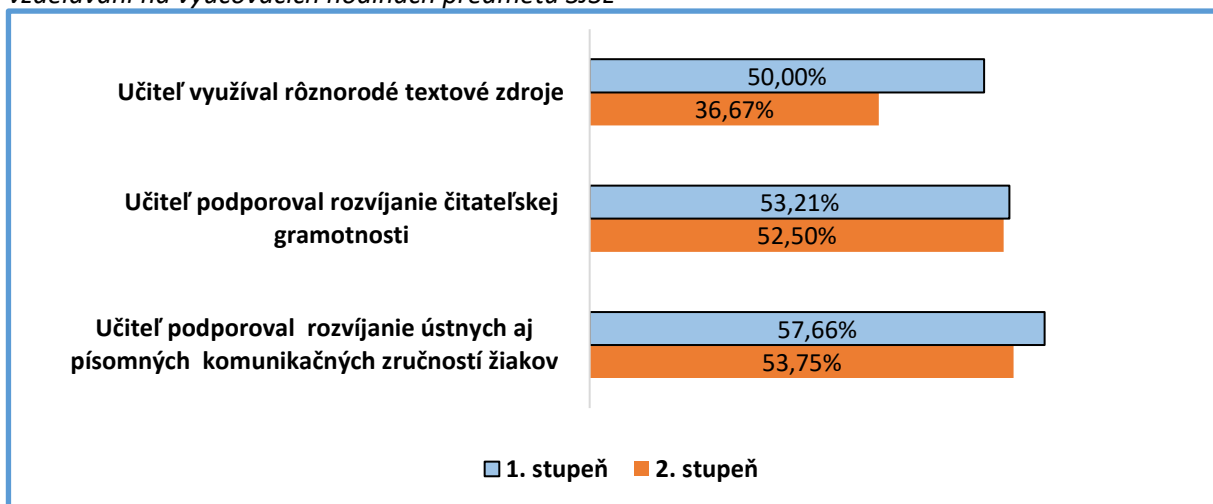
Rozvíjanie **komunikačných zručností** žiakov v ústnej a písomnej forme vyučujúce najčastejšie podporovali kladením jasne formulovaných otázok, nabádali ich k tvorbe krátkeho súvislého prejavu, v rámci ktorého (aj keď nie súvislého) ich neustále upozorňovali na správnu artikuláciu. Usmerňovaný rozhovor zameraný na porozumenie komunikatívneho textu a osvojenie si novej slovnej zásoby sa častejšie menil na monológ zo strany vyučujúcej a stagnáciu žiakov prejavujúcu sa pasívnym počúvaním. So žiakmi komunikovali v slovenskom jazyku, ale pre pochopenie novej slovnej zásoby použili aj preklad do materinského jazyka. V malej miere podporovali hovorenie žiakov tvorbou krátkych dialógov pomocou vzorového rozhovoru, recitovaním básní, či spievaním piesní. Na vyučovacích hodinách absentovalo zaradenie uvoľňovacích a fonetických cvičení zameraných hlavne na dýchanie a artikuláciu. **Čitateľská gramotnosť** žiakov bola vyučujúcimi podporovaná takmer na všetkých hodinách zväčša počúvaním textu v podaní vyučujúcej, ojedinele k práci s textom prešla vyučujúca iba po zaradení hlasného čítania žiakmi bez počúvania textu. O počutom texte vyučujúce získavali spätnú väzbu na jeho porozumenie kladením zisťovacích otázok typu: pravda/nepravda v ústnej aj písomnej forme. Vyhľadávaniu explicitných a implicitných informácií z textu žiakmi a jeho sumarizovaniu zapájaním žiakov do hrových situačných činností sa venovali na viac ako polovici hodín. Slabým miestom na vyučovacích hodinách bolo zaradenie čítania s predpovedaním deja, začlenenie dramatizácie textu a smerovanie žiakov k vyjadreniu vlastného postoja v rámci komunikačných tém. Najčastejšie vyučujúce v edukačnom procese z odporúčaných **textových zdrojov** využívali texty učebníc, individuálne zhotovené pracovné listy, nástenné gramatické tabule a ilustračné karty. Audiovizuálne nahrávky na interaktívnej tabuli a CD k učebnici nemali pre všetky ročníky a metodické listy vypracované ŠPÚ nepoznali. Vyučujúce vyrovnávali jazykové a sociálne bariéry a rozdiely vo vedomostiach a zručnostiach žiakov **kompenzačnými opatreniami**, najčastejšie individuálnym prístupom. Predĺžený výklad, diferenciaciu úloh a zadaní, podporu rovesníckeho učenia využili sporadicky. Do vyučovania jazyka vyučujúce zaradili málo aktivizujúce **metódy**. Na rozvíjanie komunikatívnych zručností najčastejšie uprednostnili komunikatívny rozhovor s dôrazom na nácvik správnej výslovnosti

a intonácie. Menej často využívali audiolingválnu a audiovizuálnu, situačnú a priamu (direktnú) metódu. Projektové vyučovanie, brainstorming, brainwriting, hranie rolí a didaktické hry či metóda odpovede celým telom boli zaradené sporadicky.

Graf 1 Preukázané komunikačné kompetencie žiakov primárneho a nižšieho stredného vzdelávania na vyučovacích hodinách predmetu SJSL

Graf 2 Podpora rozvíjania komunikačných kompetencií žiakov v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní na vyučovacích hodinách predmetu SJSL

1.3 INÉ ZISTENIA

Žiadne.

2 ZÁVERY

Škola v školskom roku 2021/2022 pri vzdelávaní žiakov v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní postupovala podľa nezmeneného ŠkVP. V tomto školskom roku nemodifikovala učebný plán a neposilnila vyučovanie SJSL disponibilnými hodinami. Posledné tri školské roky využila 1 disponibilnú hodinu na posilnenie SJSL v 7. ročníku, ktorou posilnila výkonový štandard. Z dôsledku splnenia učebných osnov SJSL v minulom školskom roku, škola v učebných osnovách nerealizovala žiadne úpravy a zmeny. Vo vyučovaní SJSL neuplatnila

delenie v 2 triedach v nižšom strednom vzdelávaní žiakov v zmysle poznámok k RUP. Škola v systéme hodnotenia a klasifikácie žiakov využila možnosť klasifikácie vo všetkých predmetoch. Odbornosť vyučovania predmetu SJSJ bola zabezpečená na 100%. Takmer všetci žiaci žijú na území, kde vo verejnom a domácom styku sa používal len maďarský jazyk, čo dosť výrazne ovplyvňovalo úroveň ich komunikačných zručností. Prevažne chápali význam bežných príkazov a pokynov učiteľa, ale nie všetci preukázali osvojenie veku primeranej základnej slovnej zásoby. V ústnom prejave žiakov sa vyskytli nedostatky vo výslovnosti a tvorbe krátkych súvislých prejavoch. V edukačnom procese vyučujúce v malej miere podporovali počúvanie a čítanie s porozumením zapájaním žiakov do hrových rečových činností a práce s textom z učebnice. Zlepšenie si vyžaduje využívanie metodických listov vypracovaných ŠPÚ v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní, vytváranie príležitostí na sformulovanie základnej myšlienky a vyjadrenie vlastného postoja žiakmi. V edukačnom procese boli používané učebnice schválené ministerstvom školstva.

Výrazne pozitívne zistenia

- žiadne

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- rozvíjanie čítania a počúvania s porozumením (primárne a nižšie stredné vzdelávanie);
- podpora komunikačných zručností v ústnom prejave žiakov najmä používaním modelových viet a zaradovaním tvorby dialógov (primárne a nižšie stredné vzdelávanie);
- využívanie inovatívnych aktivizujúcich metód vo vyučovaní SJSJ (primárne a nižšie stredné vzdelávanie).

Zistilo sa porušenie všeobecne záväzných právnych a interných predpisov:

- § 7 ods. 3 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (*neakceptovanie poznámky RUP – nedelenie žiakov v predmete slovenský jazyk a slovenská literatúra na každej vyučovacej hodine na skupiny pri vyššom počte žiakov ako 17 v 2 triedach nižšieho stredného vzdelávania*).

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

OPATRENIA ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Na základe zistení a ich hodnotení uvedených v správe o výsledkoch školskej inšpekcie Štátna školská inšpekcia uplatňuje voči vedúcemu zamestnancovi kontrolovaného subjektu tieto opatrenia:

1. odporúča

- na hodinách SJSJ podporovať rozvíjanie komunikačných zručností žiakov so zameraním sa na ich ústny i písomný prejav;
- čítanie s porozumením podporiť tvorením otázok k obsahu textu žiakmi, reprodukciou a dramatizáciou textu, tvorbou dialógov a vyjadrením základnej myšlienky;
- zabezpečiť vzdelávanie pedagogických zamestnancov zamerané na uplatňovanie efektívnych stratégií vyučovania a učenia sa žiakov v predmete SJSJ;
- venovať zvýšenú pozornosť úrovni vyučovania predmetu SJSJ, monitorovať kvalitu výchovy a vzdelávania v predmete so zameraním na využívanie inovatívnych aktivizujúcich foriem a metód vyučovania jazyka s cieľom rozvíjania kľúčových kompetencií žiakov;

- zabezpečiť využívanie textových zdrojov a metodických listov vypracovaných ŠPÚ na vyučovacích hodinách SJSJL.
2. **ukladá kontrolovanému** subjektu v lehote do 15. 04. 2022 **prijat' konkrétne opatrenia** na odstránenie zistených nedostatkov týkajúcich sa nedodržania poznámok k RUP – delenie tried na skupiny vo vyučovaní predmetu SJSJL a predložiť ich Školskému inšpekčnému centru Košice s uvedenými termínmi a menami zodpovedných zamestnancov .

Správu o splnení prijatých a uložených opatrení na odstránenie nedostatkov a ich príčin predložiť Školskému inšpekčnému centru Košice v termíne do 31. 08. 2022.

PÍ SOMNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. Školský vzdelávací program a jeho prílohy – učebné osnovy
2. Zápisnice z rokovania pedagogickej rady a pracovných porád
3. Zápisnice z rokovania metodických orgánov
4. Rozvrh hodín jednotlivých tried
5. Osobné rozvrhy vyučujúcich predmet SJSJL
6. Hodnotiaca správa o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach školy za školský rok 2020/2021

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovila:

školská inšpektorka: Mgr. Eva Zaputilová

Dňa: 23.03. 2022

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

- a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Košice:
Mgr. Eva Zaputilová
- b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:
Mgr. Henrieta Banyácski

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 05. 04. 2022 v Košiciach:

- a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Košice

Mgr. Eva Zaputilová

.....

- b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Henrieta Banyácski

.....

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú
(vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 dní pracovných od prerokovania):

Mgr. Henrieta Banyácki, riaditeľka školy

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu:

Mgr. Eva Zaputilová, školská inšpektorka

Na vedomie

Úsek inšpekčnej činnosti